

(rajonas / miestas, mokykla)

klasės (grupės) mokinio (-ės)

(vardas ir pavardė)

LIETUVIŲ KALBA IR LITERATŪRA

pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimo užduoties (raštu) I dalis

Teksto suvokimo, kalbos pažinimo ir vartojimo testas

2019 m. gegužės 24 d.

Trukmė – 1 val. 40 min. (100 min.)

NURODYMAI

- Pasitikrinkite, ar nėra užduoties sąsiuvinyje tuščių lapų ar kito aiškiai matomo spausdinimo broko. Pastebėję praneškite vykdytojui.
- Įrašykite savo miestą / rajoną, mokyklą, vardą ir pavardę tam skirtoje užduoties sąsiuvinio vietoje.
- Rašykite aiškiai, įskaitomai, juodai ar tamsiai mėlynai rašančiu rašikliu. Koregavimo priemonėmis naudotis negalima.
- Atsakykite į užduočių klausimus glaustai ir aiškiai. Atsakymus sutalpinkite tam paliktose eilutėse.
- **Formuluokite atsakymus savais žodžiais.** Jei klausimas nereikalauja cituoti – necituokite.
- Atlikdami teksto suvokimo užduotis, stenkitės rašyti be klaidų.

PASTABA: neaiškiai parašyti, pribraukti atsakymai vertinami 0 taškų.

Linkime sėkmės!

VERTINIMAS

	Maksimalus taškų skaičius	1 vertintojas	2 vertintojas	Galutinis įvertinimas
Teksto suvokimas	12			
Kalbos pažinimas ir vartojimas	16			
Galutinė taškų suma	28			

TAŠKAI

Vertinimo komisija:

(parašas, vardas ir pavardė)

(parašas, vardas ir pavardė)

(parašas, vardas ir pavardė)

TEKSTO SUVOKIMO UŽDUOTYS

Perskaitykite tekstus ir atlikite užduotis.

1 tekstas

Icchokas Meras

LYGIOSIOS TRUNKA AKIMIRKĄ

(Ištrauka)

Mes grįžtame iš darbo.

Širdis tuksi ir tuksi.

Užvakar atėmė mano puokštę, vakar – taip pat. Nejaugi ir šiandien?

Šiandien aš einu kolonos priešaky. Vyrai nori pabandyti, gal pasiseks man prasmukti. Jie spaudžia iš gatvės, net vartai trata. Jie nori įstumti mane į getą, nori, kad aš nueičiau sau su savo puokšte.

Sargybinis rėkia. Šogeris irgi. Jis vėl prie vartų. Vyrai nepatenkinti. Jie nebespaudžia. Šiandien jie neša pasidalinę du vokiškus automatus, ir nežinia, kas dabar bus.

– Na? – kreipiasi į mane Šogeris. – Tu, žinoma, dabar protingesnis.

Jis kalba ir narsto mane iki paskutinės siūlės.

– Penkiolika! – šūkteli jį ir išmeta gėles už geto vartų.

Bet manęs jis dar nepaleidžia.

– Matai, – sako nusiminęs Šogeris. – Norėjau šiandien persimesti su tavim viena kita partija, o tu sugadinai visą reikalą. Negerai... Tu dabar negalėsi sėdėti, o stovint koks čia lošimas.

– Ei, tu! – šaukia Šogeris bizūnų meistriui, ir jo balsas dar liūdnesnis. – Taikyk į kojas ir į nugarą, kad jis galėtų sėdėti. Pusę į kojas, pusę į nugarą. Ką? Nesidalina pusiau? Gerai, tebūnie keturiolika, ne penkiolika.

– Negerai, labai negerai, – sako man Šogeris. – Kapablankai netekdavo šitaip, supranti... Bet įstatymas... Mes jo vergai.

Aš gulu ant suoliuko. Šiandien istorija per daug ilga. Keturiolika.

– Greičiau, greičiau, – prašau bizūnų meistrą.

Jis atsiraito rankoves.

Praeina visa kolona. Laimingai.

Gal dar geriau, kad mane nutvėrė? Šogeris buvo užsiėmęs ir kitiems lengviau pasisekė prasmukti... Gal iš tikrųjų geriau? Juk iki šiol vyrai man nedavė nieko, net šovinio įnešti.

...devyni, dešimt, vienuolika.

– Greičiau, greičiau...

Kolona jau gete, bet neišsivaikšto, laukia kažko.

...trylika, keturiolika. Viskas.

Jeigu pasistengi, visai nesunku atsikelti.

Šogerio nebėra, sargybiniai anoje vartų pusėje, bizūnų meistras irgi nueina. Jam kas – atliko savo darbą ir ramus iki rytdienos.

O kolona, padrikusi, išsibarsčiusi, laukia. Aš einu, ir vyrai eina su manim. Sustoju, ir jie sustoja. Jie nusiveda mane toliau, už aukšto namo, ir apspinta iš visų pusių. Jie kažką traukia iš užančių, iš po marškinių. Traukia atsargiai, kaip drugelius, kad nesužeistų sparnų.

Viskas mirga mano akyse. Aš pamatau pievą kaip žalią staltiesę su baltom dėmėm ir geltonais taškeliais.

– Imk, – sako jie. – Imk greičiau. Tu manai, kad mes turime laiko čia stovėti su tavim?

Jie duoda man gėles, ir aš renku jas į puokštę. Kiekvienas duoda tik po vieną gėlę, bet jos tokios gražios, gaivios ir nė kiek neaplamdytos. Mano puokštė didelė... Tokios niekada nebūčiau surinkęs. Niekada.

Apsižvalgau, bet vyrų nebėra.
Aš stoviu vienas su didele puokšte gėlių.

Einu namo. Pamažu nusiprausiu, pašlakstau gėles. Apsivelku savo geruosius melsvuosius marškinius. Ir vėl tolyn, į kitą geto pakraštį, prie lygaus akmeninio slenksčio.

Esteros veidas dar išblyškęs, baltas ir susilieja su ramunėmis.
Mes einame į savo kiemą.

Aš galiu sėdėti, todėl atsisėdu ant rąsto, o Estera užsirioglina ant savo medinės dėžės. Ji paskleidžia puokštę, ji – vidury, o aplinkui gėlės.

– Tai ne aš, – sakau jai. – Tai visi, kurie dirba su manim. Kiekvienas atnešė po vieną ramunę, ir, matai, kiek daug gėlių?

Ji tyli ir linguoja galvą. Kai ji linguoja, jos pelenų spalvos plaukai banguoja kaip upelio vanduo, kaip prinokusių javų laukas.

Estera išsirenka pačią didžiausią ramunę, laiko rankose ir žiūri į mane.
Kodėl ji taip ilgai žiūri ir neliečia ramunės lapelių?

Icchokas Meras. *Lygiosios trunka akimirka*, Vilnius: Baltos lankos, 2006

Klausimai:

1. Apibūdinkite Šogerį kaip žmogų. Argumentuokite remdamiesi jo poelgiais.

(2 taškai)

2. Kas berniukui padeda išverti kankinimą?

(1 taškas)

3. Remdamiesi visu kūrinio paaškindite, kodėl pasakotojo ir Šogerio lošimas yra toks svarbus.

(1 taškas)

Čia rašo
vertintojai

1 2

--	--

Iš viso (maks. 4 taškai)

2 tekstas

Justinas Marcinkevičius

NE MANO IŠRADIMAS MINTIS APIE GERUMĄ

(Ištrauka)

Prieš kelis dešimtmečius išleistame eilėraščių rinkinyje „Gyvenimo švelnus prisiglaudimas“ akcentavote gerumo svarbą. Ar šiandien pakartotumėte teiginį „Gerumas – tas gyvenimas“?

Tada kalbėjau apie gyvenimą kaip apie dvasios reiškinio formą, kaip pastangas džiaugtis tuo, ką turime, ir džiaugsmą patiems liesti pasaulį savo mintimis, jausmais.

Suprantu, kad ne mano išradimas tokia mintis apie gerumą. Daugelis žmonių, ypač kultūros, meno, mokslo atstovų, yra apie tai ne sykį įvairiomis progomis kalbėję. Anuomet tautai teko labai sunkus laikotarpis: karai, pokario kovos, visa tai ištrynė žmogaus gerumą, todėl jis labai netikėtai ėmė reikštis mano eilėraščiuose.

Man atrodo, kad visiškai įmanoma pasakyti tokius žodžius ir šiandien, nors gyvenimas pilnas visokių gaivalų, bjaurasčių, smurto prieš žmogų, neteisybės. Ne iš gerumo visa tai kyla. Ir naivu būtų šiandien pasakyti: priglausk šitai, kas čia reiškiasi visokiais pavidalais, ir būsi švelniai paliestas... Vis dėlto apie gerumą reikia kalbėti, ir garsiai kalbėti, nes „exempla trahunt“ – pavyzdžiai traukia, kaip sakydavo senovės romėnai.

Žmogus gimęs būti geras. Jei pažiūrėsime į visą gyvybės formų eigą priešistoriniame ir istoriniame pasaulyje, net tarp žvėrių yra gerumo. Tai žmogui tuo labiau privalu.

Tik kažkodėl laikraščiai tvirtina, kad visa tai niekam neįdomu. Pasigendu mūsų žiniasklaidoje teigiamos medžiagos apie visą mūsų gyvenimą.

Jūsų aprašytą gerumą išstūmė materija. Kodėl išsvajota ir taip sunkiai pasiekta laisvė daugumos buvo suvokta tik kaip galimybė siekti sau naudos?

Gaila, kad pasigavome būtent tą materialinę laisvės pusę, kai manoma, kad galima pagriebti, atimti... Atrodytų, tas laikotarpis, kaip Baltijos kelias kadaise, buvo vos ne priešistoriniais laikais. Dabar atrodo, kad tos dvasios, tos vienybės, pasirengimo padėti kitam ten nė nebūta. Atrodo, visi išėjo į tą kelią ir apsižiūrėjo – čia ežeriukas, čia žemė neblogo, čia kokią trobą būtų galima pasistatyti.

Ar įmanoma tai sustabdyti? O gal išskyla grėsmė tautos išlikimui?

Tautos išlikimo problema priklausys nuo mūsų požiūrio, nuo mūsų elgesio, kantrybės puoselėti, tęsti ir plėtoti būtent tai, apie ką jūs ir kalbate – pagrindines nacionalines vertybes. Tačiau atsitinka taip, kad patys žmonės nuvertina visa tai, nes kažkodėl visai nekalbame apie moralinį laisvės turinį. Jaunuolis, užgultas televizijos ekranų, interneto, galvoja, kad čia ir yra to gyvenimo pagrindinės formos...

Vienas žmogus sunkiai orientuojasi ir sunkiai grabaliojasi tose sutemose. Todėl reikia neišvengiamai apie tai kalbėti, o ne tik atsiduoti laiko lyg upės tėkmei ir plaukti ten, kur neša.

Justinas Marcinkevičius. *Ne mano išradimas mintis apie gerumą.* www.ve.lt

Klausimai:

4. Koks šio teksto žanras?

Čia rašo vertintojai	
1	2

(1 taškas)

5. Ką manote apie mintį, kad žiniasklaidoje turi būti daugiau „teigiamos medžiagos“? Savo nuomonę argumentuokite.

(2 taškai)

6. Ką reiškia frazė „atsiduoti laiko upės tėkmei“?

(1 taškas)

7. Parašykite rišlų argumentuotą atsakymą, **kaip vertinate** esmines **abu tekstus** siejančias vertybes.

(3 taškai)

Čia rašo
vertintojai

1 2

— —

— —

— —

Iš viso (maks. 7 taškai)		
--------------------------	--	--

8. Pasitikrinkite atsakymus. Vienas taškas skiriamas už kalbos taisyklingumą visuose teksto suvokimo užduoties atsakymuose.

Iš viso (maks. 1 taškas)		
--------------------------	--	--

7 užduotis. Kairėje pateiktus žodžius pavartokite nurodyta forma.

Čia rašo
vertintojai

(0) <i>Lietuva</i> – daikt., tikr., mot. g., vns. viet. l.	Kai pirmąkart viešėdama (0) <u>Lietuvoje</u> Marija Gimbutienė skaitė savo (1) _____ paskaitą, salė lūžo – vieniems rūpėjo būti (2) _____, kitiems – bent išgirsti tiek daug (3) _____ mokslo pasaulyje lietuvių. Net ir sausakimšoje salėje (4) _____ žymios archeologės visi (5) _____ girdėjo kiekvieną žodį.	1	2
(1) <i>garsis</i> – būdv., įvardž., mot. g., vns. gal. l.		—	—
(2) <i>pirmas</i> – skaitv., įvardž., vyr. g., dgs. naud. l.		—	—
(3) <i>pasiecti</i> – dalyv., veik. r., būt. k. l., mot. g., vns. gal. l.		—	—
(4) <i>klausytis</i> – pusdal., sangr., vyr. g., dgs.		—	—
(5) <i>aiškus</i> – priev., aukšč. l.	—	—	

(2,5 taško)

Taškų suma už kalbos pažinimo ir vartojimo užduotis (maks. **16 taškų**)

Kalbos pažinimo ir vartojimo užduotims rengti naudota literatūra:

Rasa Baškienė. Atradusi laiko ženklus. Marija Gimbutienė. www.bernardinai.lt

Miglė Daugnoraitė. Pradžią visada esi tu. www.pasvaiste.lt

Gamta skelbia pavasarį ir kviečia keliauti. www.alkas.lt

Jurgita Jačėnaitė. Holivudiškai lietuviško „Tarp pilkų debesų“ kūrėjai: žmonės norės šį filmą pamatyti dėl savo istorijos. www.bernardinai.lt

Ką galima pamatyti Kuršių nerijoje? Neatrasti objektai. www.moteris.lt

Bronius Radzevičius. Žolė po šerkšnu. Vilnius: Varpas, 1994

TESTO VERTINIMAS TAŠKAIS

Užduotys	Maks. taškų skaičius	Vertinimas	
Teksto suvokimas	12		
1–3 klausimai	4		
4–7 klausimai	7		
Taškas už kalbos taisyklumą	1		
Kalbos pažinimas ir vartojimas	16		
1 užduotis	3		
2 užduotis	1,5		
3 užduotis	1,5		
4 užduotis	5		
5 užduotis	2		
6 užduotis	0,5		
7 užduotis	2,5		

Testo vertinimas taškais

28